

Vzpomínka Jana Graubnera na arcibiskupa Františka Vaňáka z knihy *Kněžské osobnosti*:

„Dřívějšího předsedu církevního soudu v Olomouci jsem osobně neznal. Poprvé jsem ho viděl koncem července 1989, když byl v katedrále dr. Dýmalem představen jako nový biskup – administrátor diecéze. Brzy jsem jej však poznal blíže, když mě koncem února 1990 pozval a položil mi stručnou otázku: *Svatý otec vás chce jmenovat pomocným biskupem. Přijmete?* Namítal jsem, že na to nemám. Nedal se odradit a pokračoval: *Já se neptám, jestli na to máte, ale jestli poslechnete Svatého otce.* Potvrdil jsem, že poslušnost jsem slíbil. *No, tak můžeme napsat do Říma, že přijímáte.* Jednání bylo stručné a jasné, i když mu nechyběla laskavost a noblesa. A již 7. dubna jsem spolu s Mons. Josefem Hrdličkou od něj přijal biskupské svěcení. Koncem dubna jsme už na Velehradě spolu prožívali velkou událost první papežské návštěvy v postkomunistické zemi od pádu železné opony. Hned potom nastala každodenní spolupráce s arcibiskupem Vaňákem, když mě pověřil úkolem generálního vikáře.

František Vaňák pocházel z Vojtěchova, farnost Luká. Gymnázium studoval v Litovli. Kněžské svěcení přijal v Olomouci roku 1941. V pastoraci byl na několika místech: ve Frenštátě pod Radhoštěm, v Rychalticích, v Olomouci u svatého Michala a od roku 1951 až do jmenování biskupem v Rýmařově. V roce 1950 obhájil na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci doktorát teologie. Stal se soudním vikářem arcidiecézního církevního soudu v Olomouci. Po více jak ročním jednání Svatého stolce s komunistickou vládou u nás byl 26. července 1989 jmenován administrátorem diecéze. Vláda tehdy ještě nedovolila jeho jmenování arcibiskupem, ale jeho biskupské svěcení za bohaté účasti zahraničních kardinálů a biskupů i mnohých věřících bylo velkým povzbuzením. Po pádu komunistického režimu v listopadu 1989 byl 21. prosince jmenován arcibiskupem olomouckým a metropolitou moravským. Při jeho intronizaci 17. března bylo oznámeno jmenování pomocných biskupů.

Jeho služba v čele diecéze nebyla dlouhá, ale díky pohnutým okolnostem mimořádné doby velmi intenzivní. V listopadových dnech nechyběl na olomouckých demonstracích a vystupoval na řečnické tribuně, navázal kontakty se studenty i s novým vedením univerzity. Mezi své priority řadil obnovení kněžského semináře a teologické fakulty v Olomouci, církevního gymnázia v Kroměříži a kanonizaci bl. Jana Sarkandra. Té se nedožil, uskutečnila se až po jeho smrti, při papežské návštěvě Olomouce v roce 1995.

Začal velkou reorganizaci diecéze. Jmenoval nové děkany. Kněze vnucené církevními tajemníky na důležitá místa překládal na menší farnosti. Na hlavní poutní místa uvedl opět řeholníky. Ostatní řeholní kněze překládal tak, aby mohli vést společný život, když nebylo možné všechny z pastorační centra. Mnozí z nich totiž byli oficiálně kněžími diecéze, ale tajnými řeholníky. V katedrále přijal bl. Terezu z Kalkaty, jejíž sestry chtěl uvést do diecéze. V kurii zřídil první pastorační centra. V roce 1990 vysvětil 20 novokněží. S velkou horlivostí navštěvoval farnosti, kde biřmoval a často besedoval s věřícími. Pokračující nemoc mu velmi ztěžovala biskupskou službu, ale on se obdivuhodně ovládal a nemoc či bolest nedal najevo. Ještě 5. července 1991 oslavil na Velehradě zlaté kněžské jubileum. Na svátek Svatého kříže 14. září umírá. Jeho pohřeb byl mohutnou manifestací jak v olomoucké katedrále, která nestačila pojmout věřící, tak na Svatém Hostýně, kde byl dle svého přání pohřben. Chtěl očekávat slavné vzkříšení v blízkosti mariánské svatyně, která ho po celý život přitahovala. V

čele diecéze stál krátký čas, ale v mimořádnou dobu a šťastnými kroky se zapsal do jejích dějin.“

(Jan Graubner, *Kněžské osobnosti*, Matice cyrilometodějská, Olomouc 2010, str. 131–133)